

Aktuelle apologetiske anliggender – for kristne formidlere og fagpersoner

Etter en innledende presentasjon av den kristne apologetikkens grunnlag og særpreg, argumenterer denne artikkelen for at både kristne formidlere og fagpersoner må fokusere på og ivareta sannhet som avgjørende tema. Forfatterens refleksjoner om disse aktuelle apologetiske anliggende bygger på personlige erfaringer, både som formidler på menighetsarenaen og som fagperson innenfor akademien.

Kristen apologetikk – forståelse, forankring og fokus

Med en forståelse av apologetikk – som noe alle livssyn har

Apologetikk er noe allmennmenneskelig. Apologetikk – eller trosforsvar – innebærer nemlig å gi en tankemessig begrunnelse for sine verdi- og trosoppfatninger. Alle mennesker har et livssyn¹, bevisst eller ubevisst, og ethvert livssyn har sin apologetikk og sine apologeter. Livssynsmangfoldet gjør at vi i dag møter både ateistiske, agnostiske, nyreligiøse, muslimske og kristne apologeter.² Vi trenger derfor å oppøve evnen til å lytte kritisk både til deres påstander og begrunnelser.

Med en forståelse av apologetikk – som noe alle kristne oppfordres til

Vi møter tydelige oppfordringer til apologetikk for kristen tro allerede i Det nye testamente. 1 Pet 3:15-16 er sentral for all kristen apologetisk praksis: "Vær ikke redde for dem, og la dere ikke skremme, men hellige Kristus som Herre i hjertet! Vær alltid klare til forsvar når noen krever dere til regnskap for det håp dere eier. Men gjør det ydmykt og med gudsfrykt, så dere kan ha en god samvittighet." Utfordringen fra apostelen Paulus i 2 Kor 10:4-5 er også grunnleggende: "Våre våpen er ikke fra mennesker, men har sin kraft fra Gud og kan legge festninger i grus.

1. Jeg bruker her begrepet livssyn (på svensk *livsåskådning/världsbild* og på engelsk *worldview*) om mer eller mindre helhetlige svar på de grunnleggende eksistensielle livsspørsmålene. Disse svarene foreligger på flere nivåer, nemlig som verdier, menneskesyn, virkelighetsoppfatning og tro. Tro er her forstått som grunnleggende tillit eller forankring av mening.

2. Se Bjørn Are Davidsen *Svar skyldig? Om nye ateister og New Age* (Lunde Forlag, 2007).

Vi river ned tankebygninger og alt stort som reiser seg mot kunnskapen om Gud. Vi tar hver tanke til fange under lydigheten mot Kristus.”

Vi ser ikke minst av Apostelgjerningene at de første kristne så på apologetikk som en sentral del av misjonsoppdraget, både i synagogen blant jøder og på torget i møte med representanter for en rekke ulike livssyn. Teksten i Apg 17,16-34 om Paulus som apologet i Aten er her representativ og særlig aktuell som forbilde og modell.³ Apologetikk har da også vært vesentlig gjennom store deler av den kristne kirkes historie, ikke minst i møte med utfordringer fra andre religiøse og sekulære livssyn.

Med en forståelse av kristen apologetikk – som både ”science” og ”art”

Det er fruktbart å skjelne mellom den kristne apologetikkens teori (”science”) og praksis (”art”). Med andre ord kan dette uttrykkes som forskjellen mellom apologetikk som systematisk teologi og som praktisk teologi.⁴

Som en integrert virksomhet innenfor systematisk teologi, har apologetikken viktige funksjoner sammen med dogmatikk (troslære), etikk og religionsfilosofi. Harold Netland definerer apologetikkens teori som ”en objektiv begrunnelse av kristen tro, uavhengig av en gitt kontekst eller hvordan et gitt publikum vil respondere”⁵. Apologetisk teori fokuserer dermed på de prosesser og prinsipper som ligger til grunn for at et trosstandpunkt kan aksepteres som objektivt sant, samt på den grunnleggende begrunnelsen for at kristen tro og etikk er både gyldig og sann. Dette betyr at denne delen av apologetisk virksomhet preges av teoretisk dybdeboring.

Som en integrert virksomhet innenfor praktisk teologi, har apologetikken viktige funksjoner sammen med forkynnelse, sjelesorg, evangelisering og diakoni. Harold Netland definerer apologetikkens praksis som ”bruken av aktuelle begrunnelsesprosedyrer og relevante data i forklaringen av og forsvaret for evangeliet i møte med en gitt person eller gruppe”⁶.

Apologetisk praksis setter dermed fokus på forståelsen av aktuelle

3. Se Lars Dahle ”Med Paulus på livssynstorget” <http://www.damaris.no/cw/articledetail.aspx?artid=57> samt siste del av denne artikkelen.

4. For en oversikt over ulike aktuelle apologetiske tilnæringsmåter, se Steven B. Cown (red.) *Five Views on Apologetics* (Zondervan, 2000).

5. Harold Netland *Encountering Religious Pluralism: The Challenge to Christian Faith & Mission* (Apollos, 2001) s. 249.

6 Ibid s. 250.

personlige og kulturelle situasjoner, særlig for å avdekke følgende to spørsmål: Hvilke kriterier, format og sjanger brukes her for å argumentere for sannhet? Hvilke spørsmål, innvendinger og alternativer til det kristne livssynet er her særlig aktuelle? Denne delen av apologetisk virksomhet er konkret med vekt på relevant argumentasjon og kreativ kommunikasjon.

For å være enda mer konkret kan vi si at kristen apologetikk som praksis har en tredelt oppgave: For det første er apologetikk *å gi grunner* for hvorfor vi ser på kristen tro som sann. For det andre er apologetikk *å gi svar* i møte med aktuelle spørsmål, innvendinger og livssynsalternativer til kristen tro. For det tredje er apologetikk *å stille spørsmål* til andre om hva de tror på og hvorfor.⁷

Vi ser i dag en rekke tegn på en internasjonal renessanse for begge disse supplerende typer av kristen apologetikk.⁸ Men slik konstruktiv apologetikk trengs også i det sekulariserte Europa – og ikke minst i våre nordiske land.

Med en forankring av kristen apologetikk – i klassisk evangelikal teologi

Enhver apologetisk teori og praksis formes i spenningsfeltet mellom teologiske tradisjoner og de aktuelle samtidsutfordringene til det kristne livssynet. Som overbevist evangelikal teolog er jeg opptatt av hvordan klassiske evangelikale kjernepunkt om Ordet, Korset og Ånden danner en naturlig teologisk forankring for både apologetisk teori og praksis.⁹

En sunn kristen apologetikk forutsetter Guds åpenbaring i Ordet. Med andre ord: *Gud er til og han er ikke taus!*¹⁰ Derfor kan vi faktisk tenke og si noe om Gud som både er meningsfylt og sakssvarende. Men hva så med Korset og Ånden? Francis A Schaeffer, som var kjent både som en profilert evangelikal teolog og for sin empatiske holdning som apologet, uttrykte det slik i et portrettintervju med Colin Duriez: "Jeg er bare interessert i en apologetikk som leder i to retninger. Den ene er å lede

7. Til det siste punktet, se særlig Nick Pollard *Snakk om tro – med hode og hjerte* (Lunde Forlag, 2009; 2. opplag).

8. Se Stefan Gustavssons artikkel om 'Apologetikens återkomst'.

9. John Stott formulerer disse teologiske kjernepunktene på følgende måte: "Vi har vært opptatt av hvordan troen på Den Treenige Gud preger den evangelikale tradisjonen: Guds initiativ når han åpenbarer seg selv, Kristi kjærlighet når han dør for våre synder, og Den Hellige Ånds tjeneste som den som tilrettelegger alle deler av vårt kristne disippelskap. For å si det enda enklere: Vi har fokusert på Ordet, [K]orset og Ånden som tre sentrale element." (*Evangelical Truth: A Plea for Unity* (InterVarsity Press, 1999) s. 135.

10. *He Is There and He Is Not Silent*. En kjent boktittel fra 1972 av Francis A Schaeffer, senere bl.a. publisert i *Francis A. Schaeffer Trilogy* (Crossway Books, 1990).

mennesker til Kristus. Den andre er at de, etter at de er blitt kristne, anerkjenner Kristus som Herre i hele livet.”¹¹ En slik teologisk forankring gir en nødvendig ballast for den kristne apologeten.

Med et fokus for apologetikken – på selve sannhetsspørsmålene

I liket med de første kristne møter vi konkurrerende sannhetspåstander på livssynstorget. I møte med disse ulike påstandene trenger vi de såkalte sannhetskriteriene. De tre vanligste kriteriene setter fokus på om en gitt sannhetspåstand er meningsfull, sakssvarende og relevant.¹² I møte med ethvert livssyn kan dette formuleres som tre avgjørende spørsmål:

- *Indre samsvar*: I hvor stor grad er påstandene innenfor et gitt livssyn preget av indre helhet og sammenheng?
- *Ytre samsvar*: I hvor stor grad stemmer påstandene innenfor et gitt livssyn med det vi ellers vet?
- *Det pragmatiske*: I hvor stor grad fører påstandene innenfor et gitt livssyn til positiv forandring og forvandling?

Disse sannhetsspørsmålene står på en særlig måte på den kristne apologetens agenda – uansett arena, og rolle. Som apologeter er det nemlig vår plikt “å snakke fornuft (“sense”) i stedet for ufornuft (“nonsense”), å peke på Guds virkelighet på måter som er passende, og å vise hvilken forskjell Gud utgjør i livet”¹³. Derfor sammenfatter også William Lane Craig den kristne apologetikkens vesentligste oppgaver på følgende måte:

I tillegg til å være et uttrykk for å elske Gud med hele vårt sinn, i likhet med all annen teologi, er apologetikkens spesifikke hensikt å vise den kristne troens sannhet for de som ikke tror, bekrefte denne troen for de som tror, samt å avdekke og utforske sammenhengene mellom kristne læresetninger og andre sannheter.¹⁴

Jeg vil nå videre i denne artikkelen vise hvordan vi både som kristne formidlere og kristne fagpersoner på en naturlig måte kan sette fokus på selve sannhetsspørsmålene i møte med sentrale utfordringer. Kun slik kan aktuelle apologetiske anliggender ivaretas.

11. Fra Intervju med Schaeffer i 1980, publisert av Colin Duriez i *Francis Schaeffer – An Authentic Life* (Inter-Varsity Press, 2008) s. 218.

12. Disse kalles ofte a) konsistens- og koherenskriteriet, b) korrespondanse-kriteriet og c) det pragmatiske relevans- eller “adequacy”-kriteriet. Se David Cook “Verification and Falsification” i Ferguson & Wright *New Dictionary of Theology* (Inter-Varsity Press, 1988) ss. 705-6.

13. David Cook *Thinking About Faith: A Beginner's Guide* (Inter-Varsity Press, 1988) s. 26.

14. William Lane Craig *Reasonable Faith: Christian Truth and Apologetics* (Crossway, 2008; 3rd ed) s. 15

Den kristne formidleren som apologet

Med menigheten som arena – utruste og utfordre i møte med det sekulære og det pluralistiske

Den danske religions- og menighetspedagogen Carsten Hjorth Pedersen har nylig i *Hvordan få det sagt? En praktisk grundbog for kristne formidlere*¹⁵ satt fokus på syv grupper av formidlere i kristne kirker, menigheter og organisasjoner: 1) barneforenings- og søndagsskolelærere, 2) minikonfirmantlærere, 3) junior- og tenåringsledere, 4) konfirmantlærere, 5) ungdomsledere og -forkynnere, 6) prester, predikanter og forkynnere og 7) lærere for voksenundervisning.

Jeg vil her supplere Hjorth-Pedersens fruktbare pedagogisk-kommunikative perspektiv med noen sentrale apologetiske anliggender. Alle bekjennende kristne som er aktive i menigheter og organisasjoner møter nemlig i dag – uansett alder og gruppe – både det sekulære og det pluralistiske som krevende apologetiske utfordringer. På den ene siden utfordrer det sekulære perspektivet vår tro på og forkynnelse av Gud som reell Skaper og Opprettholder. På den andre siden utfordrer den pluralistiske konteksten vår tro på og forkynnelse av at det er én Gud og én Herre (1 Kor 8,6). Den enkelte kristne må derfor både utrustes – og utfordres – til å kunne tenke og leve kristent i vår sekulære og pluralistiske tid. Her trenger vi både bibelsk substans og integritet – midt i ufullkommenhet og sårbarhet – hos alle de ulike formidlergruppene.

Disse aktuelle apologetiske anliggende vil jeg illustrere i forhold til bibelundervisning som sentral formidlingsoppgave – og med utgangspunkt i de grunnleggende sannhetsspørsmålene. Gjennom å tematisere disse tre spørsmålene i møte med enhver bibeltekst, får formidleren hjelp til å kunne være både bibelfundert, samtidsrelevant og livsnær.

Med fokus på Bibelens budskap som en helhet – med indre sammenheng

Det første sannhetsspørsmålet har indre konsistens og koherens som tema. Dette innebærer at fokus rettes mot Bibelens budskap som helhet, mot "den store fortellingen" i Bibelen og dens indre dype sammenheng. Det klassisk kristne perspektivet er nemlig at Bibelen ikke bare foreligger som enkeltbøker og enkelttekster, men at det finnes en dypere helhet og en sentral rød tråd i det bibelske materialet.

15. Utgitt av LogosMedia/Lohse i 2009.

Denne helhet kan uttrykkes i form av fire sentrale og dynamiske orienteringspunkt i et bibelsk forankret livssyn – skapelse, syndefall, frelse og håp. Dette betyr at den enkelte bibeltekst ikke bare skal fortolkes i sin litterære, historiske og geografiske sammenheng, men at enkeltteksten også må settes inn i sin større teologiske og livssynsmessige kontekst. Behovet for livssynsbevisst bibelfortolkning og trosformidling forsterkes av manglende kunnskap. Dette gjelder både hos en rekke bekjennende kristne, hos mange i gråsonen og hos de aller fleste kirkefremmede. Slik manglende kunnskap gjelder både om kristen tro generelt og om Bibelen spesielt.

Den evangelikale bibelfortolkeren og kulturkritikeren Don Carson understreker på denne bakgrunn behovet for at vår formidling av kristen tro – i vår pluralistiske tid uansett målgruppe og arena – er solid forankret i et bibelsk livssyn (“a biblical worldview”):

Mitt poeng er at uten denne typen struktur, vil ikke evangeliet [om Herren Jesus Kristus] oppfattes rett. Læren om skapelsen etablerer grunnlaget for vårt ansvar overfor Gud: Han skapte oss for seg selv, og selve kjernen i vårt anarki og vår skyld ligger i at vi ignorerer dette. Læren om fallet forklarer vårt dilemma: av natur og av eget valg er vi fremmedgjort overfor Gud, lurt, rettferdig dømt og uten håp i denne verden, med mindre Gud selv setter oss fri. Løsninger som ikke tar fremmedgjøringen fra Skaperen på alvor, er i beste fall overflatiske smertestillere, i verste fall placeboer som overlater oss til å dø.¹⁶

Et slikt helhetlig bibelsk livssynsperspektiv er preget av en indre sammenheng og dynamikk som ikke finnes hos alternative religiøse eller sekulære livssyn. Det er derfor avgjørende viktig at det bibelske livssynets særpreg som helhet kommer frem i vår bibelformidling, ikke minst i møte med aktuelle og utfordrende livssynsalternativer som ateisme, nyreligiositet og islam.

Med fokus på Bibelens budskap som forankret i virkeligheten

Det andre sannhetsspørsmålet har sitt utgangspunkt i korrespondanse-kriteriet. Her er det samsvaret mellom en gitt beskrivelse (i en påstand eller en beretning) og det som beskrives (den omtalte virkeligheten) som er selve anliggendet. Med andre ord: Er en beskrivelse sakssvarende? Hvordan kan vi så anvende dette sannhetsspørsmålet i møte med bibel-

16. Don A. Carson *The Gagging of God: Christianity Confronts Pluralism* (Apollos, 1996) s. 504.

formidling? La meg her nevne tre sentrale grunner som vi kan løfte frem, for å kunne påvise at Bibelens budskap som helhet er forankret i virkeligheten.

Den første grunnen som jeg vil fremheve er Bibelens vektlegging av *skapelsen* – av en virkelig verden med virkelige mennesker. Dette er den alminnelige åpenbaringen, det at Gud åpenbarer seg som Skaper i universets form og struktur og i menneskets personlighet. Allerede Bibelens første kapitler forankres i virkeligheten, gjennom en fortettet fortelling som kombinerer symbolspråk med det virkelighetsnære. Her møter vi bl.a. en demytologisering av sol, måne og stjerner som skapte vesener (1 Mos 1) sammen med en unik og realistisk beskrivelse av menneskets dobbelhet (1 Mos 1-3).

Dette sakssvarende bibelske bilde av hva det vil si å være menneske møter vi igjen i Aslans kjente utsagn i Narnia-serien:

“You come of the Lord Adam and the Lady Eve,” said Aslan.
“And that is both honour enough to erect the head of the poorest beggar, and shame enough to bow the shoulders of the greatest emperor on earth. Be content.”¹⁷

Den andre grunnen som må fremheves er Bibelens vektlegging av det *historiske*. Dette viser seg rent allment i form av alle de bibelbøker som har historisk preg. Uavhengig av hvor mange historiske detaljer som kan bekreftes fra andre historiske kilder¹⁸ er det ikke tvil om at vårt blikk på denne måten rettes mot historiens arena og dermed mot det som ofte kalles den spesielle åpenbaringen. Og dermed er vi fremme ved den bibelske historiens fokus – ved Jesu liv, død og (påståtte) oppstandelse. Her møter vi en mann som (ifølge beretningene i Bibelens evangelier) gir seg ut for å være Messias og “Menneskesønn”. Her inviteres vi til å undersøke den historiske troverdigheten. Hvem var – og er – egentlig Jesus? Hva skjedde med ham? Og hva betyr det?

Det er i denne sammenhengen spørsmålet om Jesu oppstandelses historisitet hører hjemme. Forfattere som N. T. (Tom) Wright, Gary Habermas og William Lane Craig har levert grundige begrunnelser for hvorfor det er sannsynlig at Jesus virkelig sto opp historisk og fysisk fra de døde.¹⁹ Blant de viktigste indisiene er det svært tidlige materialet i 1 Kor 15,3ff:

17. Fra *Prince Caspian* av C. S. Lewis.

18. Vi bør imidlertid også være åpne for muligheten for at de bibelske beretninger i en rekke tilfeller kan være primærkilder som bekrefter andre historiske kilder!

19. Se www.ntwrightpage.com, www.garyhabermas.com, og www.reasonablefaith.org.

Når det gjelder 1 Kor 15,3ff, er kritiske bibelforskere enige i at Paulus mottok, i hvert fall selve innholdet i denne proklamasjonen, og antagelig selve bekjennelsen, på midten av 30-tallet etter Kristus. Han tilbragte da to uker med Peter og Jakob, Jesu bror. Men disse apostlene hadde dette materialet før Paulus, og hendelsene det refereres til skjedde enda tidligere. Dette er antagelig det argumentet som overbeviser de fleste forskere idag om at proklamasjonen av Jesu oppstandelse stammer fra urkirken. Så godt som alle kritiske forskere tror at dette budskapet startet med Jesu disipler, som trodde de hadde sett og møtt sin Herre oppstått fra de døde.²⁰

Den tredje grunnen som jeg vil understreke er Bibelens vektlegging av *det sant menneskelige*. Vi møter "helter" og "heltinner" som beskrives på en usminket og ærlig måte. De er akkurat som oss, feilende og sårbare. I tillegg finner vi i den bibelske visdomslitteraturen (slik som i Forkynneren og i Ordspråkene) realistiske og nøkterne beskrivelser av menneskelivets vilkår. Alt dette indikerer at det bibelske materialet som helhet er realitetsorientert.

Vi har nå fokusert på det virkelighetsnære og det sakssvarende som sentralt i Bibelens budskap. Dette er viktig å fremheve i all bibelformidling. Denne vekten på ytre, objektive fakta har en viktig apologetisk rolle, noe som også kan relateres til den klassiske lutherske skjelningen mellom lov (det Gud krever av oss i sin hellighet) og evangelium (det Gud gir oss i sin nåde):

Att försumma försvaret av den kristna tron medför därför oundvikligt, att man rör ihop lag och evangelium och därmed förvandlar evangeliet till en lag, vars innehåll godtyckligt bestäms av den jag-centrerade individen. Bara en äkta apologetik, grundad på yttre, objektiva fakta, som de ges i den allmänna och särskilda uppenbarelse, räddar en människas beslut att bli kristen från egenmäktiga omdömen, bevarar evangeliet som ett rent evangelium och 'låter Gud vara Gud'.²¹

Med fokus på Bibelens budskap som noe som forandrer og forvandler

Det tredje sannhetsspørsmålet har sitt utgangspunkt i det pragmatiske sannhetskriteriet. I denne sammenhengen betyr dette å spørre hvilket

20. Gary Habermas "The Resurrection of Jesus Time Line", i P. Copan & W. L. Craig *Contending With Christianity's Critics: Answering New Atheists & Other Objectors* (B & H Academic, 2009) s. 125.

21. John Warwick Montgomery "Bibeln och dess försvar" i Seth Erlandsen (red.) *Ditt ord är sanning. FS David Hedegård* (Biblicum/Pro Veritate, 1971) s. 257.

livssynsalternativ som faktisk gjør størst forskjell. Etikeren og filosofen David Cook fremhever dette apologetiske anliggendet:

”Det må være en test på hva som er adekvat. Hvilket syn er det beste? Jeg synes ikke at vi som kristne skal unndra oss en slik test på hva som faktisk fungerer. Dette var Paulus klar over. Han sa at hvis Jesus ikke er oppreist fra de døde, hvis det ikke finnes noen makt over døden, da er vi de ynkeligste av alle mennesker. Med andre ord, hvis Jesu oppstandelse er en løgn og ikke et sant bilde av hvordan ting virkelig er, da er kristen tro bare tull. Hvis den kristne troen er sann må den kunne fungere bedre enn alternativene. Til syvende og sist må kristenlivet ha kvaliteter som skiller den kristne fra andre mennesker. Frukten forkynner og resultatet avslører. Så på en eller annen måte må vi sammenligne ulike trosretninger for å se hvilken som gjør den største og viktigste forskjellen for menneskeheten.²²

Bibelformidling som løfter frem dette apologetiske anliggendet vil ha et fokus på hvordan et helhetlig bibelsk budskap kan forandre og forvandle mennesker. Jeg skal her nevne tre sentrale eksempler på dette.

For det første gir det bibelske evangeliet om Jesus Kristus som Frelser og Herre en unik *frelsesvisshet*, som ikke finnes på samme måte i andre sekulære eller religiøse livssyn. Dette er ikke minst fordi evangeliet dreier seg om noe som har skjedd utenfor meg – Jesu død og oppstandelse har skjedd ”for min skyld” til å ta imot i tro og tillit. Et slikt budskap – om soning, rettfærdiggjørelse og gjenfødelse – er ”Guds kraft til frelse” (Rom 1,16-17). Dette er sentralt i mange bibeltekster.

For det andre gir et bibelsk forankret livssyn et unikt og dynamisk perspektiv på mine livsoppgaver. Dette kalles med et klassisk kristent ord for *kall*. Religionsosnologen Os Guinness presenterer en fruktbar definisjon av dette nøkkelbegrepet:

”Kallet er sannheten om at Gud kaller oss til seg selv på en så avgjørende måte at alt vi er, alt vi gjør og alt vi har får en spesiell hengivenhet, kraft og retning – levd ut som en respons på hans kall.”²³

Et slikt perspektiv favner enhver kristens livssituasjon og livsoppgave – og kan naturlig formidles med utgangspunkt i mange ulike bibeltekster.

For det tredje gir et klassisk helhetlig bibelsk livssynsperspektiv en unik forankring for *menneskerettigheter og menneskeverd*:

22. David Cook *Blind Alley Beliefs* (Inter-Varsity Press, 1996) s. 5-6.

23. Os Guinness *The Call: Finding and Fulfilling The Central Purpose of Your Life* (Thomas Nelson, 1998) s. 29.

Guds åpenbaring viser oss at menneskerettighetene – paradoksalt nok – eksisterer på grunn av nåde... Hvis mennesker selv hadde skapt sine rettigheter kunne de like lett ha avskaffet dem. Siden rettighetene er en guddommelig gave ovenfra, er deres uavhengighet sikret. Og fordi våre rettigheter kommer som en gave, og ikke ved fortjeneste, ligger vårt eneste håp i å legge oss selv og samfunnet vårt i hendene på selve Giveren, for å forandres etter hans bilde.²⁴

Når vi i bibelformidlingen fokuserer på slike sentrale, vesentlige og livsnære temaer som frelsesvisshet, kall og menneskeverd får vi frem noe av det mest dynamiske i kristen tro. Et helhetlig budskap kan virkelig både forandre og forvandle enkeltmennesker så vel som hele samfunn. Her kan ikke minst kristne fagpersoner, som fastholder et klassisk kristent kallsperspektiv i møte med academia, spille en sentral rolle som apologeter.

Den kristne fagpersonen som apologet – mellom subjektivitet og objektivitet

Med academia som utgangspunkt – om å være kristen fagperson innenfor ulike fagfelt

Alle fagpersoner er uansett livssyn og disiplin forpliktet på de samme grunnleggende vitenskapelige idealer. Jeg tenker her ikke minst på fundamentale idealer som åpenhet, saklighet, etterprøvbarhet og integritet. Det er avgjørende viktig med åpenhet om grunnleggende verdier og metodiske valg. Saklighet må prege omgangen med data og alternative forklaringsmodeller. Teoriene som utvikles skal kunne være mulige å etterprøve for andre fagpersoner. Forskningen, undervisningen og formidlingen skal være preget av redelighet og integritet. Alt dette kan sammenfattes som en vitenskapelig søken etter objektivitet innenfor ulike fagfelt: hva forklarer best de kjente fakta?

Med det sekulære som aktuell utfordring innenfor academia

Jeg møter ofte følgende holdning blant studenter og akademiske kollegaer: "Kristne fagfolk er subjektive og partiske, mens fagfolk som tar utgangspunkt i et sekulært livssyn er objektive og nøytrale." Noen ganger en slik holdning tydelig uttalt, andre ganger er det mer som et underlig-

24. John Warwick Montgomery *Human Rights & Human Dignity* (Zondervan, 1986) ss. 217-218.

gende og delvis skjult perspektiv som preger manges tenkning.²⁵

Men en slik holdning er uholdbar, uansett ståsted og begrunnelse. Vi ser nemlig alle verden ut fra de kulturelle, verdimeslige og livssynsmessige briller som er våre. Alle har et livssyn, spørsmålet er bare hvilket livssyn og hvorfor vi fastholder det. Dermed er også et sekulært utgangspunkt et gitt perspektiv – og må sees på som akkurat det. Dersom sekulære perspektiv gir seg ut for å være nøytrale, trenger vi som kristne fagpersoner å avsløre "keiserens nye klær".²⁶ I møte med faglige perspektiver som preges av andre livssyn kan jeg som kristen fagperson alltid både bekrefte sannhetslementer og utfordre det som bryter med klassisk kristen tro.

Med det kristne livssynet som et faglig legitimt perspektiv

Som kristen fagperson avviser jeg både positivismen ("vitenskap består kun av objektive, nøytrale fakta") og postmodernismen ("vitenskap består kun av subjektive perspektiver") som kunnskapsideal. Derimot bekrefter jeg pluralismen som vitenskapelig ideal: Sann faglighet gir plass for et mangfold av metodiske, analytiske, teoretiske, verdimeslige og livssynsmessige perspektiver. Dermed er veien også åpen for konstruktive faglige bidrag som har sitt verdimeslige og livssynsmessige utgangspunkt i et kristent perspektiv.

Klassisk kristen tro er derfor et like legitimt utgangspunkt for faglig og vitenskapelig arbeid som et hvilket som helst annet livssyn. Det er ikke slik at et sekulært (ateistisk eller agnostisk) perspektiv er kvalifiserende, mens et kristent (teistisk) perspektiv er diskvalifiserende. En kristen fagperson stiller ikke med et utenkelig eller uredelig utgangspunkt, selv om den generelle sekulariseringsprosessen kan ha skapt et inntrykk av dette. Her trenger vi som kristne fagpersoner å gjenvinne vår frimodighet slik at vi både er tydelige og proaktive, etter at vi gjennom faglighet har fortjent vår rett til å bidra på den akademiske arenaen.

William Lane Craig understreker at kristne fagfolk med integritet vil kunne ha strategisk og langsiktig innflytelse:

En person som vokser opp i et kulturelt miljø der kristen tro ses på som et fullverdig alternativ vil vise en åpenhet for evangeliet

25. For et oppgjør med en nøytralitetsholdning blant kristne, se William Lane Craig "Intellectual Neutral" i Paul Copan & William Lane Craig *Passionate Conviction: Contemporary Discourses on Christian Apologetics* (B & H Academic, 2007) ss. 2-16.

26. Se Peter S. Williams *A Sceptic's Guide to Atheism: God is Not Dead!* (Paternoster, 2009).

som en sekularisert person ikke vil... Det er en viktig oppgave for kristne akademikere å bidra til å skape et kulturelt miljø der evangeliet formidles som et intellektuelt fullverdig alternativ for tenkende menn og kvinner.²⁷

Med det kristne livssynet som et faglig fruktbart perspektiv

Som kristne fagfolk kan vi med frimodighet starte med "all sannhet er Guds sannhet" som et grunnleggende premiss. I denne sammenhengen fremhever Craig at et slikt utgangspunkt vil få viktige følger for vårt faglige arbeid:

Vårt mål bør være å se hvordan vårt fagområde passer inn i Guds helhetlige sannhet. Da må vi være forberedt på å tenke kristent om det området vi er spesialister på. Her er det helt avgjørende å bevisstgjøre seg selv på at de forutsetninger som ligger til grunn for vårt fagfelt i stor grad vil være formet av sekulære, naturalistiske livssyn. Derfor må vi som kristne være forberedt på å gjennomtenke hele vår disiplin fra bunnen av i tråd med kristne forutsetninger.²⁸

Dette trenger vi å arbeide grundig med som kristne fagpersoner, både som enkeltpersoner og i fellesskap med andre kristne.

Med journalistikk som case

Som faglig ansatt – og i ulike ledende roller – ved Mediehøgskolen Gimlekollen (MhG) har jeg hatt det privilegiet i en årrekke å få arbeide med utdanning av journalister og med tilrettelegging av forskning innenfor journalistikk. Til forskjell fra for eksempel pedagogikk, helsefag og naturvitenskap²⁹ er journalistikk (og kommunikasjon³⁰) forholdsvis upløyd mark for kristne fagpersoner. Som høgskole med kristent verdigrunnlag har MhG her et særlig ansvar som tilrettelegger, inspirator og initiativtaker for kristne fagfolk.

Jeg vil her presentere fem sentrale momenter som synliggjør at et klassisk kristent livssynsperspektiv er relevant som prinsipielt utgangs-

27. William Lane Craig "Concluding Thoughts on the Two Tasks of the Christian Scholar" i W. L. Craig & P. M. Gould (red) *The Two Tasks of the Christian Scholar: Redeeming the Soul, Redeeming the Mind* (Crossway, 2007) s. 178.

28. Ibid s. 183-184.

29. Se eks. John C. Lennox *God's Undertaker: Has Science Buried God?* (Lion, 2007).

30. Det er viktig å merke seg at kommunikasjon dypest sett ikke dreier seg om teknikk, men om relasjoner mellom levende mennesker (og i forhold til en levende Gud). Derfor må bibelsk funderte prinsipper for kommunikasjon også forankres i det faktum at kommunikasjon til syvende og sist er en åpen formidling, både menneskelig og teologisk.

punkt for journalistikk, både som fagfelt og profesjon.³¹

For det første er dette fagfeltet tydelig *perspektivladet*, med marxistiske, feministiske og postmoderne perspektiver som klare eksempler, enten vi møter de i forskningslitteratur, lærebøker eller samfunnsdebatt. Det skulle derfor ikke være noen prinsipiell hindring for å også kunne introdusere et klassisk kristent livssynsperspektiv.

For det andre kan journalistikkens *grunnleggende verdier* beskrives som sannhet, vesentlighet, uavhengighet og menneskeverd.³² Disse sentrale verdiene kan både defineres og begrunnes med utgangspunkt i et klassisk kristent etisk ståsted.

For det tredje danner det tradisjonsrike kristne begrepet *kall* (slik vi har definert det ovenfor) et fruktbart utgangspunkt for journalistisk arbeid, som sentral motivasjonskilde både innenfor det akademiske fagfeltet og selve profesjonen. Her er ikke minst de gammeltestamentlige profetenes samfunnskritikk aktuell som forbilde.

For det fjerde danner et realistisk bibelsk menneske- og samfunnssyn en naturlig begrunnelse for å fastholde nødvendigheten av en sunn *maktbalanse* mellom journalisten, intervjuobjektene og andre samfunnsaktører.

For det femte gir et bibelsk helhetsperspektiv på sannhet og løgn et godt grunnlag til å se kritisk både på *mistankens hermeneutikk* og *det politisk korrekte* som aktuelle journalistiske holdninger i møte med henholdsvis "maktpersoner" og opinionsdannere.

Disse ulike momentene illustrerer hvordan et klassisk kristent livssynsmessig og etisk ståsted kan være et fruktbart prinsipielt utgangspunkt for journalistikk som både fagfelt og profesjon. Dette er derfor et eksempel på apologetisk praksis på en gitt faglig (eller akademisk) arena. Men også her trenger vi strategiske og relevante bibelske ressurser for konstruktivt apologetisk arbeid.

Om å bruke en bibelsk modell for apologetikk – som formidlere og som fagpersoner

Som tidligere antydnet finner vi en sentral bibelsk modell for apologetikk i Apgj. 17:16-34. Her kan både kristne formidlere og fagpersoner finne

31. Det er nødvendig å presisere at journalistikk (for eksempel ifølge idealet i den norske Vær Varsom Plakaten) ikke skal brukes til forkynnelse av et livssynsmessig budskap, men skal presentere informasjon, debatt og samfunnskritikk uten ideologiske og kommersielle bindinger.

32. Se Audgunn Oltedal *Den myndige journalisten. Korleis forstår journalisten sitt samfunnsansvar?* (Høy-skoleforlaget/IJ-forlaget, 2001).

apologetisk materiale for offentlig og personlig kommunikasjon. Jeg vil derfor se nærmere på hvordan vi kan utvikle relevante apologetiske ressurser med utgangspunkt i tilnæringsmåten i Apgj 17, eksemplifisert nedenfor med det aktuelle møtet med "det postmoderne".³³ Dette illustrerer og utdyper det som er sagt ovenfor.³⁴

1. Om å knytte an til relevante samtids tekster med aktuelle tilknytningspunkter og/eller spenningspunkter

Kristne apologeter bør kunne knytte an til relevante samtids tekster.³⁵ Noen samtidskulturelle tekster kan brukes først og fremst fordi de *illustrerer viktige sider ved det å være menneske*. I slike tekster møter vi konkrete hverdagsutfordringer, vanskelige etiske dilemmaer og/eller grunnleggende eksistensielle spørsmål.³⁶

Andre samtids tekster kan brukes fordi de *illustrerer sentrale temaer i kristen tro*, som eksempelvis bønn, synd og nåde. I disse tekstene møter vi enten positive eller negative vinklinger av disse temaene, sammenlignet med klassisk kristen tro. Ofte kan en i slike eksempler (og i tekstene som helhet) få illustrert populære misforståelser av kristen tro, for eksempel knyttet til spørsmål om Bibelens troverdighet eller hvem Jesus er. Når dette er sagt, vil det allikevel ofte være viktige og aktuelle tilknytningspunkt til kristen tro i det som formidles i slike tekster.

Poenget med andre samtidskulturelle tekster igjen, er at de først og fremst *illustrerer Guds egenskaper og handlinger*. Ofte vil slike eksempler være fra fantasy-sjangeren, alternativt fra helt andre sjangrer der handlingen kombinerer realisme med "overnaturlige" element. Her bør en være oppmerksom på begrensningen i slik billed- og symbolbruk når det gjelder å illustrere hvem Bibelens Gud faktisk er. Men "Guds-spørsmålet" blir uansett satt på dagsordenen, enten dette skjer med en positiv eller negativ vinkling, og det gir muligheter for å påvise hvem

33. "Det postmoderne" er et flytende og flertydig begrep som både referer til sosiale strukturer og prosesser ("postmodernitet") og til intellektuelle og kulturelle fenomen ("postmodernisme"). Se David Lyon *Postmodernity* (Open University Press, 1999; 2nd ed.).

34. Se også: <http://www.tyndalehouse.com/tynbul/library/TynBull_2002_53_2_09_Dahle_Acts17_Apologetic.pdf> [August, 2009]

35. Jeg bruker her *tekst* i utvidet betydning som ethvert meningsbærende budskap, enten det formidles verbalt, auditivt eller visuelt (eller som en kombinasjon av disse). For aktuelle ressurser for utforskning av populærkulturelle tekster, se www.CultureWatch.org og www.Kulturvinduet.no.

36. Et aktuelt eksempel på en slik kreativ formidling finner vi i www.culturewatchcourse.org. Her tas utgangspunkt i hvordan "five felt needs" illustreres i aktuelle samtidskulturelle tekster: "I want to be happy; I want to be free; I want to be loved; I want to have purpose; I want to be spiritual."

Bibelens Gud virkelig er. Her er filmer som *Narnia*, *Ringenes Herre* og *Bruce Almighty* naturlige eksempler.

2. Om å anvende argumentet om "naturlig teologi" fra Apgj 17 i dag

Paulus argumenterte for at stoikernes panteisme og epikureernes deisme inneholder delsannheter, men at en jødisk-kristen naturlig teologi best forklarer Gud, universet og mennesket (Apgj 17:24-29). Dette besvarte spørsmålet om et nytt alter og møtte de athenske innvendingene om at kristen tro var tåpelig og utenlandsk.

Kristen tro presenterer også i dag en rekke sannhetspåstander om mennesket, universet og Gud. Relevansen og troverdigheten i disse påstandene må begrunnes i møte med aktuelle alternative perspektiver.

De kristne påstandene om hvem *mennesket* er, møter en postmoderne kultur som ofte preges av relativisme, likegyldighet og følelse av meningsløshet. Postmoderne erfaringer av dekonstruert og desentrert identitet utgjør imidlertid vesentlige tilknytningspunkt for formidlingen av et kristent menneskesyn. Påstander om menneskets dype og egentlige forankring i en Skaper ("det er i Ham vi beveger oss, rører oss og er til") må begrunnes i møte med den konstante og komplekse rekonstruksjon av identitet som vår kultur så ofte inviterer til. Vanlige eksempler på slike identitetsrekonstruksjoner finner vi i form av "the plastic self", "the expressive self", og "the subsumed self".³⁷

Populær postmodernisme kan beskrives som en livsfølelse, der utforskningen av enhver sekulær og religiøs fortelling synes legitim. En slik åpenhet, som ofte er kombinert med manglende kjennskap til det kristne livssyn, kan gi muligheter for å presentere og begrunne et kristent syn på *universet*. Ikke minst gir populærkulturen uttallige eksempler på aktuelle tilknytningspunkter. *Matrix*-trilogien er bare ett av mange populærkulturelle samtidsseksempler på slik tematikk.

Det opprinnelige argumentet i Apgj 17 ut fra "naturlig teologi" synes å forutsette en kontekst med konkurrerende religiøse sannhetspåstander. Fokus er: Hvem er egentlig *Gud*? Dette har fortsatt aktualitet i møte med de mange alternative religiøse livssyn, – og da ikke minst islam. I møte med vår tids sekulære livssynsperspektiver (slik som filosofisk postmodernisme) må imidlertid den apologetiske tilnæringsmåten utvides med argumenter vedrørende Guds eksistens. I denne sammen-

37. David Lyon *Jesus in Disneyland* (Polity Press, 2000) ss. 91-96.

hengen blir de tradisjonelle gudsargumentene igjen aktuelle³⁸, forutsatt at de presenteres som del av en "myk" naturlig teologi³⁹.

Jeg konkluderer i denne sammenhengen med at det også i vår tid gir mening å argumentere for at et kristent livssyn forklarer Gud, universet og mennesket på en mer sakssvarende måte enn aktuelle livssynsalternativer.⁴⁰

3. Om å anvende argumentet om "absolutt autoritet" fra Apgj 17 i dag

Paulus argumenterte at påstanden om at (den jødisk-kristne) Gud har absolutt autoritet er logisk, siden han som Skaper og Opprettholder er livets 'Autor'. Dette igjen utgjør en rimelig grunn for at mennesker nå bør omvende seg (Apgj 17,30-31). Dette møtte innvendingen om gudenes fraværende dom, relativiserte andre livssyn og ga et grunnlag for å kunne introdusere Jesus på en ny og proaktiv måte.

Forutsatt en tilstrekkelig begrunnet "myk" naturlig teologi, er argumentet om at universets "Autor" kan gjøre krav på absolutt autoritet helt legitimt. I møte med et postmoderne kulturklima er det imidlertid to innvendinger som raskt melder seg, knyttet til frykt for manipulerende maktmisbruk og vern om den enkeltes frihet som forbruker.

Påstanden at Gud har absolutt autoritet føles fremmed i vår postmoderne kontekst. Dette har også å gjøre med en frykt for manipulasjon hos mange mennesker, selv i møte med Gud (i den grad Han oppfattes som en realitet). Makt og autoritet oppleves som et generelt problem, og så blir dette overført til relasjonen til Gud. I møte med slik frykt, blir det

38. Selv om "tvingende" gudsbevis er ukjent for Bibelen, umulig filosofisk og etisk problematisk i møte med mennesker, kan og bør de såkalte gudsbevisene reformuleres og presiseres i form av det jeg her kaller "åpne gudsargument". Se William Lane Craig & J. P. Moreland (red.) *The Blackwell Companion to Natural Theology* (Blackwell, 2009).

39. Harold A. Netland "Religious Pluralism and the Question of Truth", i D. W. Baker (red) *Biblical Faith and Other Religions: An Evangelical Assessment* (Kregel, 2004) ss. 36ff.

Netland utvikler dette på følgende måte: "A soft natural theology should be appropriate to contemporary intellectual and cultural contexts and should be somewhat modest in expectations... [What] seems to be the most promising approach involves what is often called a cumulative case argument, or a comprehensive argument based upon inference from the best explanation. This approach maintains that a strong case for the truth of Christian theism can be established through the careful accumulation and analysis of a wide variety of data from various dimensions of our experience and the world. While none of these phenomena, either individually or collectively, entail the truth of Christian theism, the argument claims that Christian theism provides a more plausible explanation for the data than other alternatives." (ibid ss 38-39).

40. Den kristne naturlige teologi synes mer sakssvarende enn både en ateistisk eller panteistisk naturlig teologi, med en bedre livssynsmessig forklaring både på universets opprinnelse og struktur og på menneskets særpreg, verdi og ansvar.

avgjørende å fremheve Guds frelseshandling i Jesus på korset ("korsets teologi") som den endelige bekreftelsen på at Guds autoritet ikke er manipulerende men *legitim*.⁴¹

Det meste i vår vestlige kultur tenderer å bli forstått i rammen av forbruk, så også relasjonen til Gud. Påstanden at Gud har absolutt autoritet oppfattes av mange som en krenkelse av den personlige friheten som "forbrukere", i dette tilfellet på det livssynsmessige felt. Menneskets moralske følelse blir imidlertid et avgjørende tilknytningspunkt for kristen tro i denne sammenhengen. Her blir det avgjørende å synliggjøre at et menneskes moralske forpliktelser er *reelle*, både i møte med nesten (den andre) og Gud (Den Andre).

Argumentet om Guds absolutte autoritet har tydelig relevans til sentrale spørsmål som omvendelse og etikk. Med andre ord; både menneskets ansvar for relasjonen til Gud og for relasjonen til nesten kan legitimt sett begrunnes i Guds absolutte autoritet.

4. Om å anvende argumentet om "Jesu oppstandelse" fra Apgj 17 i dag

Paulus argumenterte i Aten med at Skaperen ikke lenger er ukjent, men har åpenbart sitt ansikt og sitt navn i Jesus. Jesu oppstandelse svarer på menneskets dypeste behov, viser at Jesus er unik med absolutt autoritet og er historisk troverdig (Apgj. 17: 31). Dermed ble spørsmålet om Jesus og oppstandelsen besvart – på bakgrunn av jødisk-kristen teisme og i kontrast til stoikerne (som hevdet sjelens udødelighet) og epikureerne (som hevdet at døden er det endelige).

Påstanden at Jesu oppstandelse har *relevans for menneskets grunnleggende behov*, må i dag begrunnes i møte med ambivalente postmoderne livsholdninger. Angst, lengsel og rastløshet synes å eksistere side ved side med kynisme⁴², ironi og en smilende nihilisme. I samsvar med apostelen Paulus sin tilnæringsmåte, synes det å være behov for en "positiv dekonstruksjon"⁴³ av de sistnevnte livsholdninger. "Det innebærer å anvende på skeptikerne den skepsis de bruker på andre, for å få dem til å oppdage de negative konsekvensene av sin tro."⁴⁴ Dette kan åpne for

41. En dominerende postmoderne kulturell trend er å forkaste autoriteter og å betrakte "synd" som en kulturell konstruksjon. Guds autoritet er imidlertid ikke en manipulerende men en legitim autoritet, siden Gud er menneskehetens Skaper og ga seg selv som sonoffer for alle mennesker. På bakgrunn av Guds legitime autoritet, gir det mening å fastholde synd som en objektiv kategori.

42. Se Stefan Lindholms artikkel om 'Cynism'.

43. Se Eivind Algrøys artikkel om 'Lys i mørket – når kristne ser film'.

44. Os Guinness *Time for Truth: Living Free in a World of Lies, Hype and Spin* (Inter-Varsity Press, 2000) s. 101.

å synliggjøre hvordan Jesu oppstandelse har en faktisk relevans for menneskers livssituasjon i dag, ikke minst med et reelt historisk og fysisk forankret håp i møte med døden.

Påstanden om at *Jesus er unik med absolutt autoritet* (og at dette er påvist gjennom Jesu historiske og fysiske oppstandelse) må i dag begrunnes i møte med sentrale alternative Jesus-skikkelser i ikke-kristne livssyn. Dette betyr at kritiske spørsmål må stilles til det historiske og livssynsmessige grunnlaget for slike alternative Jesus-skikkelser, som ofte fungerer identifiserende og legitimerende.⁴⁵ Men det betyr også at den nytestamentlige fortelling om Jesus må påvises som meningsfull, sakssvarende og attraktiv.⁴⁶

Påstanden om at Jesu oppstandelse er *historisk troverdig* kan kun begrunnes ut fra relevant og tilgjengelig historisk kunnskap. Mye av aktuell forskningsdebatt om oppstandelsen synes stort sett å bekrefte slik kunnskap.⁴⁷ Det innebærer dermed at invitasjonen til å undersøke realitetene i historien om Jesu oppstandelse er like aktuell i dag, selv i møte med aktuelle, sekulære livssyn:

“Selv om ‘oppstandelsesargumentet’ synes best i en kontekst med konkurrerende teistiske sannhetspåstander, kan det også utfordre filosofisk postmodernisme når det argumenteres på grunnlag av en ‘minimum-fakta-tilnærming’. Denne tilnærmingen innebærer å kun benytte som historiske bevis det som fortelles i evangeliene og som aksepteres av en majoritet av dagens kritiske bibelforskere. På den måten kan ‘oppstandelsesargumentet’ spille en avgjørende rolle i å gi det kristne livssynet troverdighet i en postmoderne kontekst.⁴⁸

Jeg konkluderer drøftingen av dette argumentet med at Jesu oppstandelse også utfordrer i vår tid, der opptattheten av – og frykten for – døden synes å være et sentralt fenomen. Her rører vi ved noe av vår tids mest sentrale livsfølelse.

45. Til dette svært aktuelle temaet, se særlig Oskar Skarsaune *Den ukjente Jesus. Nye kilder til hvem Jesus virkelig var? Da Vinci-koden, Gralsfortellingene, Thomasevangeliet, Q-kilden* (Avenir Forlag, 2005).

46. Også her møter vi altså de tre sentrale sannhetspørsmålene!

47. Se eksempelvis de ulike bidragene i R. B Stewart (red) *The Resurrection of Jesus: John Dominic Crossan and N. T Wright in Dialogue* (Fortress Press, 2006).

48. Lars Dahle “Encountering and Engaging a Postmodern Context: Applying the Apologetic Model in Acts 17”, *Whitefield Briefings* Vol. 7, No. 6 [Dec 2002]

<<http://www.damaris.org/content/content.php?type=5&id=26>> [August, 2009]. Se også Habermas *op. cit.*

Med sannhetsspørsmålene på livssynstorget

I vår samtid er livssynstorget en realitet, noe som viser seg både i forhold til hjem, kirke, skole og medier, samt i de fleste menneskers holdninger til aktuelle livssynsspørsmål. Som apologet forventet ikke Paulus en tilslutning til det bibelske budskap som Guds autoritative Ord som en forutsetning for å bli kristen, men som en naturlig følge.

Bibelens unike autoritet må fastholdes av den kristne apologeten.⁴⁹ Dette betyr at apologetikkens innhold må utformes i pakt med den bibelske grunnfortelling, med skapelse, fall, frelse og fullendelse som fire kjernepunkt. Men Bibelens formelle autoritet bør begrenses til et normativt bakgrunnspremiss – og ikke være et integrert aktivt premiss i den apologetiske argumentasjonen – når en står overfor mennesker på livssynstorget som ikke aksepterer dette premisset.⁵⁰

Apostelen aksepterte sannhetskriteriene som felles plattform for taler, debatter og samtaler på "torget", – i tillit til Gud som sannhetens opphav og åpenbarer. Som kristne apologeter på dagens sekulariserte og pluralistiske livssynstorg er vi kalt til å gjøre det samme – både i rollen som formidlere og som fagpersoner.

Lars Dahle

Rektor ved Mediehøgskolen Gimlekollen
lars.dahle@mediehogskolen.no

49. Klassisk liberal teologi – og for så vidt også nyere postliberal teologi – har ofte hatt et sterkt apologetisk anliggende. Her har imidlertid det legitime ønsket om å finne tilknytningspunkter til 'det (post)moderne mennesket' – for på denne måten å påvise den kristne troens relevans – ikke vært fundert på en teologisk forpliktelse på den bibelske åpenbaring som objektiv sannhet.

50. En annen måte å si dette på er at det her finnes to parallelle og supplerende apologetiske tilnæringsmåter, den ene med utgangspunkt i Bibelens autoritet og den andre med utgangspunkt i sannhetskriteriene. Vi ser dette illustrert av Paulus henholdsvis i synagogen og på torget, for eksempel i Apgj 17.

C.S. Lewis kalte dette for "looking along [as participant]" og "looking at [as observer]" og understreket at vi trenger begge deler i møte med virkeligheten ("Meditation in a Tool Shed", publisert i *The Coventry Evening Telegraph* (17 juli 1945) og publisert på nytt i *God in the Dock* (Eerdmans, 1970; ss. 212-215).